

Ewa Bielecka
nauczyciel języka polskiego
w Zespole Szkół nr 2
w Pile

Scenariusz lekcji języka polskiego w klasie III gimnazjum

Temat: Wiersze Moja piosnka (II) i Prośba o wyspy szczęśliwe – wyrazami tęsknoty do utopii.

Cel główny:

Uświadomienie uczniom wagi tęsknoty psychiki ludzkiej do utopii i jej wszechobecnego motywu w literaturze.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- umie korzystać ze Słowników frazeologicznego i synonimów,
- potrafi wnioskować i zapisywać konkluzje,
- kształci umiejętność czytania tekstu lirycznego ze zrozumieniem,
- rozumie pojęcia tęsknoty oraz utopii.

Metody i techniki pracy:

- heureka,
- elementy wykładu,
- metoda zajęć praktycznych,
- mapa mentalna.

Formy pracy:

- indywidualna,
- zbiorowa,
- grupowa.

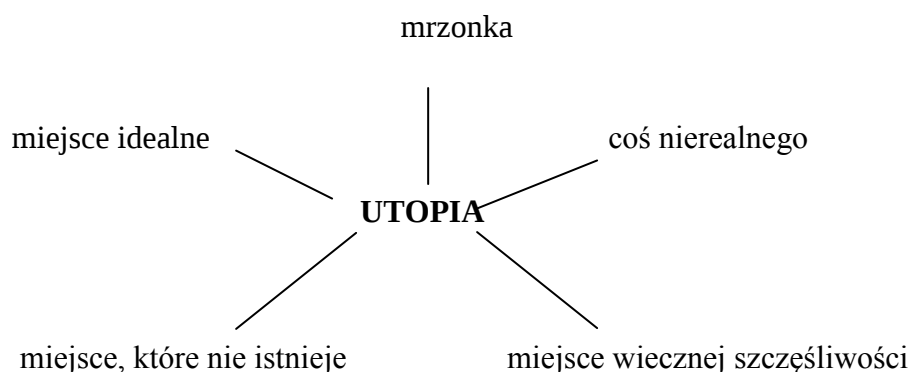
Środki dydaktyczne:

- Słownik synonimów,
- Słownik frazeologiczny,
- kolorowe arkusze papieru,
- płyta CD pt. „Norwid – gromy i pyłki” zespołu „De – Press”,
- prezentacja multimedialna,
- Słownik języka polskiego.

Przebieg lekcji

Wprowadzenie:

1. Zapisanie tematu lekcji i zgodzenie się, że to teza czekająca na udowodnienie.
2. Krótka narada nad tym, jak rozstrzygnąć problem tkwiący w temacie, skoro jest dla uczniów nowością, zaskakuje ich. Określenie etapów dochodzenia do rozwiązania trudności. Zapisanie ich na tablicy:
 - A) Dowiedzieć się, co to takiego „utopia”.
 - B) Przedstawić obydwie wiersze.
 - C) Dowiedzieć się, kim są autorzy i kiedy te wiersze powstały.
3. Wyjaśnienie słowa „utopia” przy pomocy zapisu graficznego i dostępnych źródeł naukowych. Uczniowie pracują w dwóch zespołach. Pierwszy notuje na arkuszach pojęcie kluczowe oraz związane z nim hasła bądź skojarzenia. Drugi odszukuje w słownikach definicję „utopii”, jej synonimy, związki frazeologiczne z użyciem tego wyrazu. Następnie uczniowie prezentują wyniki w/w zadania.

wg słowników: utopia – odległe miejsce (raj utracony, okolica, wyspa), stworzone w wyobraźni, idealne zwłaszcza w dziedzinie praw, stosunków społecznych. Wizja nieiszczalna, nierealna.

Dodatkowo nauczyciel wyjaśnia, jak ukazywano utopię na przełomie wieków literaturze:

- Platon przedstawiał państwo położone na Atlantydzie, które zaginęło w wyniku trzęsień ziemi,
- wyspa Nipu ukazana przez Ignacego Krasickiego w „ Mikołaja Doświadczyńskiego przypadkach” jako państwo, w którym wszyscy byli równi, wzajemnie się szanowali,
- Eden- biblijny ogród, miejsce wiecznej szczęśliwości,
- Thomas More w utworze „ Utopia” mówił o wyspie Utopii, na której panował idealny porządek,
- Adam Mickiewicz- „ Pan Tadeusz”- ukazany utopijny obraz dworku szlacheckiego w Soplicowie.

4. Zapisanie przez uczniów w zeszytach wyżej przedstawionych wniosków i spostrzeżeń.

Rozwinięcie:

1. Prezentacja obydwu wierszy.
Uczniowie wsłuchują się we wzorcową recytację utworu „Prośba o wyspy szczęśliwe” K. I. Gałczyńskiego, a następnie w muzyczną interpretację Norwidowskiej „Mojej piosnki (II)”.
(Nauczyciel w trakcie prezentacji utworów zamieszcza podobizny ich autorów na tablicy.)
2. Narada klasowa, nad pytaniami, co łączy obydwie wiersze, co jest ich myślą przewodnią.
Intuicyjne wypowiedzi uczniów, zmierzające do wniosków, że w w/w utworach podmioty liryczne skarżą się, tęsknią.
3. Zapoznanie z biografią autorów.
O poetach krótko opowiadają wybrani, przygotowani wcześniej, uczniowie.
Nauczyciel koryguje i uzupełnia wypowiedzi gimnazjalistów.

C. K. Norwid	K. I. Gałczyński
Autor „Mojej piosnki (II)”; (1821-1883); od 1842 na emigracji, do kraju już nie wrócił; dzielił losy wygnańców z ojczyzny- jak Mickiewicz i Słowacki; samotny, nieszczęśliwie zakochany; interesujący nas wiersz powstał w Ameryce około 1853 r. Cierpiał na niedostatek; zmarł w przytułku dla nędzarzy.	Autor „Prośby o wyspy szczęśliwe”; (1905-1953); tworzył w wolnej Polsce; interesujący nas wiersz powstał w latach 30. Poeta był szczęśliwie żonaty; podróżował po Europie; współpracował z różnymi czasopismami, publikował swoje wiersze.

4. Podsumowanie przez nauczyciela poszczególnych wypowiedzi uczniów stwierdzeniami: odnośnie Norwida „więc tęskni”, a Gałczyńskiego „a jednak tęskni”.
Zapisuje te słowa na tablicy pod portretami poetów.
5. Powtórne, ciche czytanie wierszy z poleceniami scharakteryzowania przedmiotu tęsknoty podmiotów lirycznych.
Uczniowie pracując w grupach, wykonują zadanie i zapisują wnioski na specjalnie przygotowanych arkuszach. Dwa zespoły interpretują dzieło C. K. Norwida, dwa pozostałe K. I. Gałczyńskiego. Następnie prezentują efekty swego działania.

Norwid tęskni do:

- do kraju,
- głębokiej wiary,
- szacunku chleba,
- poszanowania przyrody,
- przestrzegania starych, chrześcijańskich obyczajów,
- jasnych zasad moralnych,
- przyjaźni.

Gałczyński tęskni do:

- pięknych, kolorowych wysp,
- cichych, spokojnych,
- wysp ze snów, pełnych czułości.

6. Multimedialne przedstawienie powodów tęsknoty podmiotów lirycznych jako podsumowanie w/w zadania.

Podsumowanie:

1. Poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, co jest utopią dla Norwida, a co dla Gałczyńskiego.
Uczniowie wnioskuje, że dla romantycznego poety utopią staje się odległa, wyidealizowana ojczyzna, zaś dla autora współczesnego świat wypełniony czułością, spokojem, prawdopodobnie odległy od jego chaotycznego życia.
2. Próba rozszyfrowania wartości dominujących w utopijnych światach obydwu poetów:
 - patriotyzm, ojczyzna,
 - obyczaje, tradycja,
 - marzenia, kolorowe sny,
 - codzienność, spokój, stabilność.

Nauczyciel w trakcie swobodnych wypowiedzi uczniów wykonuje tzw. piramidę absolutnego szczęścia. Następnie podsumowuje je stwierdzeniem, że ludzie do szczęścia potrzebują twardych podstaw: życia w spokojnym świecie, zgodnym z obyczajami, tradycjami, bezpiecznego, pełnego marzeń. Kończy swoją wypowiedź pytaniem retorycznym skierowanym do uczniów: Czy wy w takim świecie żyjecie?

Zadanie domowe:

„Dzień, w którym naprawdę byłem szczęśliwy” – napisz kartkę z pamiętnika.

Opracowała
Ewa Bielecka